

Mərkəzi Bankların rəqəmsal
valyutaya diqqəti artır

«Atlantic Council» təşkilatının 16.06.2020 hesabatı

<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/the-rise-of-central-bank-digital-currencies/>

Atlantik Şura – beyin (düşüncə) mərkəzidir, 1961-ci ildə NATO nəzdində yaradılıb. Təsis edildikdə məqsədi NATO üzvü olan ölkələr arasında ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi olub.

Hazırda AŞ siyasi, işgüzar və intellektual liderlərin Forumudur.

10 regional mərkəzi mövcuddur. Bir çox qlobal siyasət və iqtisadiyyat yönü proqramlar və layihələr inkişaf etdirir.

Qərərgah Vaşinqtonda yerləşir. NATO Assosiasiyasının üzvüdür.

Mərkəzi Bankın rəqəmsal pulu nədir?

Mərkəzi Bankın Rəqəmsal Pul (MBRP) ölkənin milli kağız pulunun rəqəmsal formasıdır və Mərkəzi Bank tərəfindən təsdiq edilir. Kağız pulların çapı əvəzinə mərkəzi bank elektron pullar buraxır və hesablar açır.

Mərkəzi Bankın Rəqəmsal Pul (MBRP) Mərkəzi Bank tərəfindən dəstəklənməsi o deməkdir ki, həmin pul üzrə məsuliyyəti müştərisi olduğunuz özəl bank deyil dövlətin mərkəzi bankı daşıyır.

Mərkəzləşdirilməmiş rəqəmsal pullar (bitkoin və digəriləri) populyarlıq qazandıqca müxtəlif ölkələrin Mərkəzi Bankları anlamağa başlayırlar ki, oyuna daxil olmaq lazımdır, yoxsa pulun təkamülü onlardan yan keçəcək

Bəzi son faktlar

Keçən ay Cin 4 şəhərində rəqəmsal yuanın pilot tətbiqinə başlandığını elan etdi.

Bu ay ABŞ-də rəqəmsal dolların tətbiqi məsələsinə baxılacaq.

Atlantik Şuranın Biznes və İqtisadiyyat üzrə Qlobal Mərkəzi Harvard Universitetinin Belfer Mərkəzi ilə birlikdə dünya ölkələrində rəqəmsal pulların tətbiqinin monitorinqinə başlayıb.

1000-dən çox kriptovalyuta ola-ola yenisinə nə ehtiyac var?

Kriptovalyutaların əksəriyyəti (bitcoin və rəqibləri) mərkəzsizləşdirilmişdir. Lakin mərkəzləşdirilmişləri də var, məsələn libra – Facebook.

Virtual valyutalara keçidi hökumətlər üçün nə vadar edir?

Bir sıra səbəblər var:

- 1) BVF-na əsasən bu gün nağd pulların idarə edilməsi, köçürmələr yüksək xərclər tələb edir. Virtual valyutaya keçid bu xərcləri xeyli azalda bilər;
- 2) Bank xidmətlərindən istifadə etməyənlər üçün maliyyə vəsaitlərinə əlçatanlıq (birbaşa öz smartfonundan) xeyli asan və təhlükəsiz ola bilər;
- 3) MBRP vasitəsi ilə pul-kredit siyasətinin yürüdülməsi daha sürətli və maneəsiz mümkündür;

Gözlənilən problemlər?

Bir neçəsi qeyd edilə bilər:

1. MBRP tətbiqinə başlandıqda vətəndaşlar dərhal kommersiya banklarındakı olan pullarının çıxarıb MBRP ala bilərlər, buda bankları çökdürə bilər;
2. Kibertəhlükəsizlik risklərinin artması;
3. Yeni formada olan pulla işləyəcək tənzimləyici sistemlər hazır olmaya bilər;

Milli təhlükəsizliyə təhdidlər?

Atlantik Şura bu məsələnin üzərində işləməkdədir. Hazırda ABŞ bütün dünyada dollarla olan maliyyə ödənişləri axınlarının böyük qismini izləyə bilir.

Dollara arxalanmayan yeni ödəniş sistemləri transsərhəd axınların izlənməsini çətinləşdirə bilər. Bu isə sanksiyaların və iqtisadi siyasət alətlərinin istifadəsində ciddi problemlər yarada bilər.

MBRP-la əlaqəli 45 ölkə üzrə vəziyyət

- Araşdırmalar** (MBRP-in istifadə variantlarının öyrənilməsi, təsirlərinin təhlili və tətbiqinin mümkünlüyünün araşdırılması məqsədi ilə işçi qrupları yaradılıb) aparən 21 ölkə: Avstraliya, Fransa, Almaniya, Qana, İspaniya, İndoneziya, İran, İsrail, Yaponiya, Niderland, Yeni Zelandiya, Norvec, Pakistan, Ruanda, Rusiya, Cənubi Afrika, İsveçrə, Tunis, Türkiyə, Birləşmiş Krallıq, ABŞ;
- İnkişaf** (Texniki dizayn işləri və nəzarət edilən mühitlərdə ilk testləndirmə) etdirən 6 ölkə: Brazill, Kamboca, Kanada, Marşall adaları, BƏƏ, Venesuela;
- Pilot** (real mühitdə, məhdud iştirakçılıqla MBRP-un kiçik miqyaslı testləşdirmə başlanıb) layihələr gerçəkləşdirən ölkələr: Baham adaları, Çin, Şərqi Karib, Honq-Konq, Koreya Respublikası, Sinqapur, İsveç, Tailand, Ukraina, Uruqvay;
- Tətbiqə başlayan** (MBRP geniş miqyasda pərakəndə və topdansatış əməliyyatları üçün istifadəyə buraxılıb) ölkələr: yoxdur;
- Fəallıq göstərməyən**: Danimark, Estoniya, Hindistan, İtaliya, Litva, Şimali Koreya;
- MBRP-ni rədd etmiş** ölkələr: Ekvador, Seneqal

Design choices of Central Bank Digital Currencies will transform digital payments and geopolitics

(MBRP dizaynının seçilməsi rəqəmsal ödənişləri və geosiyasəti dəyişəcək)

<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/geotech-cues/design-choices-of-central-bank-digital-currencies-will-transform-digital-payments-and-geopolitics/>